

17 квітня 2014 року

№7 (18)

INSIDE UKRAINE

1. Державні рішення.....	3
1.1. Недостатня боротьба з сепаратизмом на Донбасі	3
1.2. Парламентські перемоги Уряду	4
1.3. Ігнорування громадськості може призвести до другого Майдану	6
2. Економічна ситуація	7
2.1. НБУ бере під контроль ситуацію на валютному ринку	7
2.2. Економічні наслідки закону про окуповані території	8
2.3. Уряд налагоджує реверсні поставки газу в Україну	9
3. Політична конкуренція	11
3.1. Порошенко створює команду	11
3.2. Віталій Кличко може втратити свою партію	11
3.3. Активний старт кампанії Тимошенко	12
3.4. Партія регіонів поволі оговтується від Майдану	13

Міжнародний Центр Перспективних Досліджень (МЦПД) відновлює видання аналітичного вісника «Inside Ukraine», випуск якого було призупинено у вересні 2010 року.

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Окрему увагу приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

@2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)

У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД

Над випуском працювали:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук, Василь Поворозник, Світлана Мізіна

Цей матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду "Відродження". Думки та погляди, висловлені у матеріалах видання, можуть не співпадати з позицією Міжнародного фонду "Відродження"

1. Державні рішення

Незважаючи на те, що бездіяльність Уряду в Криму призвела до втрати півострова, центральна влада докладає недостатньо зусиль, щоб взяти під контроль ситуацію на Донбасі. Для боротьби з сепаратизмом Уряду необхідно максимально посилити власні позиції, забезпечивши якнайширше представництво регіонів у владі та розпочавши втілення пріоритетних реформ: адміністративної, правоохоронних органів, місцевого самоврядування. Крім того, важливо сформулювати сильний переговорний пакет, який дозволив би вести прямі переговори у форматі Київ-Москва, а також обрати ефективного переговорника, який, отримавши мандат від державної влади, визнавався б легітимним і на Заході, і в Росії.

1.1. Недостатня боротьба з сепаратизмом на Донбасі

Сепаратистський сценарій, реалізований в Криму, починає втілюватися на Донбасі. Диверсійні групи, сформовані з російських військових та місцевого проросійськи налаштованого населення, захопили управління СБУ, відділки міліції та адміністративні будівлі в Луганську, Донецьку, Слов'янську та ще кількох районних центрах. Сепаратисти заявляють про створення Донецької Народної Республіки та звертаються до Росії за допомогою. Попри заяви про проведення масштабної антитерористичної операції, центральній владі не вдається взяти під контроль ситуацію в Луганській та Донецькій областях.

Свою бездіяльність в Криму влада пояснювала обмеженістю у часі, коли новий Уряд було лише створено, а на місцях залишилися керівники, лояльні до попереднього керівництва та Москви. У випадку з Донбасом такі аргументи є неприйнятними, оскільки влада в Києві мала півтора місяці, щоб провести очищення силових органів і змінити всю вертикаль керівництва МВС і СБУ в областях.

Більшість силовиків на сході не лише не протидіють сепаратистам, а у багатьох випадках і допомагають їм. Віктор Янукович та представники «Сім'ї» доклали максимум зусиль, щоб поставити на керівні посади всіх рівнів: від голови обласної державної адміністрації до керівника районного управління МВС – своїх людей, вірність яких заохочується фінансово. Саме цей ресурс і було використано, щоб дестабілізувати ситуацію на південному сході.

13 квітня силовики оголосили проведення антитерористичної операції в Слов'янську, яка не тільки виявилася безрезультатною, а й закінчилася жертвами зі сторони українських правоохоронців. Вона продемонструвала не лише інституційну нездатність органів державної влади встановити контроль над регіонами, а й відсутність політичної волі реалізувати системну політику у цьому напрямку.

Складається враження, що російська сторона отримує інформацію щодо планів української влади раніше, ніж безпосередні виконавці в правоохоронних органах. Розмови керівників диверсійних груп, перехоплені СБУ, свідчать про те, що росіяни почувають себе надзвичайно впевнено на українській території.

Міністр МВС Арсен Аваков більше уваги приділяє створенню іміджу публічного політика, а не роботі з правоохоронними органами

Кримський сценарій починає реалізовуватися на Донбасі

Саботаж силовиків на Сході

на місцях. Наприклад, він оприлюднив у соціальних мережах повідомлення про антитерористичну операцію в Слов'янську ще до її початку. У той же час влада не веде централізованої контрпропагандистської кампанії, щоб пояснити місцевому населенню на сході, що сепаратизм і ідея федералізації використовуються Росією та оточенням Віктора Януковича у їх прагматичних цілях. За півтора місяці Уряд так і не зміг розробити ефективні механізми протидії Росії на інформаційному фронті.

Поведінка міністра МВС і далі є сильним подразником для представників Майдану, які не припиняють вимагати його відставки. Не минає і тижня, щоб протистояння між Аваковим і «Правим сектором» не набрало якихось нових форм. За день до операції в Слов'янську спецпідрозділи МВС затримали активістів, які їхали на марш єдності у Харкові. Затримані скаржаться, що правоохоронці повинні використовувати силові методи для боротьби з сепаратистами, а не з прихильниками національної єдності.

Ситуацію на південному сході можна взяти під контроль, якщо Уряд негайно розпочне діяльність по кількох напрямках. По-перше, потрібно підготувати потужний переговорний пакет для перемовин з Росією. Як показує досвід Грузії та Молдови, багатосторонні формати є неефективними та призводять до замороження конфліктів, а не їх вирішення. Результативними можуть бути лише прямі переговори між Києвом і Москвою, але для цього українській владі треба сформулювати чіткий і потужний пакет пропозицій та обрати ефективного переговорника, який зможе відстояти українські національні інтереси та сприйматиметься Росією та Заходом.

По-друге, Уряд може зміцнити свої позиції всередині країни, розширивши представництво регіонів у органах державної влади та розпочавши втілення реформ. Влада обмежується заявами про збільшення повноважень областей, тоді як лише реальні кроки щодо децентралізації сприятимуть послабленню сепаратистських настроїв на Донбасі. Активна робота центральної влади в регіонах, а також інформаційна робота з населенням східних областей продемонструє, що Київ не залишив Донбас напризволяще.

Без силової зачистки сепаратистів також не обійтися. Адміністративні будівлі в Донбасі захоплювали не мирні протестувальники, а добре озброєні диверсійні групи, дії яких підпадають під визначення «тероризм». Пропозиції Олександра Турчинова залучити до антитерористичної операції миротворців ООН виглядають безглуздими і показують безпомічність української влади. Боротьба з тероризмом на власній території є внутрішньополітичною проблемою і влада повинна довести, що може її вирішити.

1.2. Парламентські перемоги Уряду

10 квітня Верховна Рада у першому читанні прийняла законопроект про парламентську опозицію. Відповідно до останнього, парламентська опозиція має право вносити кандидатури членів Рахункової палати (голова, заступник, секретар та чотири контролери), одного члена Вищої ради юстиції та чотирьох членів Ради НБУ. Крім того, їй гарантується посада першого віце-спікера та голів низки важливих комітетів: регламентного, бюджетного, аграрного, правової політики, соціальної політики, законодавчого забезпечення

Україна програє на інформаційному фронті Росії

Лише прямі переговори між Києвом і Москвою принесуть результат

Закон про опозицію розширює права парламентської меншості

правоохоронної діяльності, охорони здоров'я тощо. Парламентська опозиція також вносить кандидатуру для призначення на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та голови Державної служби фінансового моніторингу.

Законопроект регулює діяльність опозиційного Уряду, голова якого тепер має право брати участь у засіданнях Кабінету Міністрів України.

Внесений регіоналами, закон розширює права опозиції. Він дозволить створити систему стримувань та противаг у парламенті і наблизити діяльність головного законодавчого органу країни до європейських стандартів.

Європейські рекомендації були також враховані при голосуванні за закон про держзакупівлі. Його нова редакція практично скасовує механізм закупівлі в одного учасника. Закон поширюється на всі компанії, де держава володіє 50% і однією акцією, що дозволить контролювати усі закупівлі в енергетичній сфері. Кількість виключень у законі зменшилася у чотири рази, а сам процес держзакупівлі став відкритим не лише для журналістів, а й для громадських активістів. Відтепер замовник зобов'язаний публікувати інформацію про субпідрядників, якщо їх частка перевищує 20% від вартості закупівлі, а також інформацію про зміну істотних умов договору. Крім того, значно знижені закупівельні пороги – до одного та п'яти мільйонів гривень відповідно.

Прийняття закону про держзакупівлі, безперечно, є позитивним досягненням, оскільки чітко виписує загальний механізм їх проведення та робить сам процес більш прозорим. Деякі експерти прогнозують, що нововведення дозволять державі економити до 70 мільярдів гривень в рік.

Хоча і з великим запізненням, 15 квітня все ж було прийнято закон про окуповані території. Значною мірою доопрацьований, він містить ряд неоднозначних положень.

Відповідно до закону, Україна не визнає примусового вступу у громадянство Росії та дозволяє вільно пересуватися всієї територією України кримчанам, у яких залишається український паспорт. Однак, в'їзд українців, які не мають кримської прописки, та іноземців на тимчасово окуповану територію допускається лише за спеціальним дозволом і в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Порушення режиму в'їзду та виїзду каратиметься строком до трьох років позбавлення волі та конфіскацією транспортного засобу.

Відповідальність за порушення прав і свобод громадян покладається на Російську Федерацію. Українська влада має здійснювати моніторинг їх дотримання, хоча закон не описує самого механізму. Він також не вказує, яким чином буде здійснювати свою діяльність Уповноважений Верховної Ради з прав людини, хоча і зобов'язує його до цього.

За фізичними та юридичними особами зберігається право власності на майно, якщо воно придбане відповідно до законів України.

Закон обіцяє виплачувати пенсії та допомогу з безробіття українцям, які відмовилися від аналогічних виплат Росії. У той же час у ньому не прописано механізму перевірки цієї інформації.

Україна зобов'язується підтримувати і забезпечувати економічні, фінансові, політичні, соціальні, інформаційні, культурні та

Закон про держзакупівлі значно зменшує можливості для корупції у цій сфері

В'їзд у Крим українців і іноземців можливий лише зі спеціальним дозволом

інші зв'язки з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території. Подібна співпраця, особливо у гуманітарній сфері та громадському секторі, могли б уповільнити темпи асиміляції Криму Росією, але закон не містить конкретних механізмів її налагодження.

1.3. Ігнорування громадськості може призвести до другого Майдану

Розгортання сепаратистського сценарію на Донбасі та загроза вторгнення з боку Росії не дає Уряду індульгенції не проводити реформи. Навіть більше, лише якісні зміни у державному управлінні і залучення максимальної підтримки з боку населення посилять позиції центральної влади на місцях та дозволить побороти сепаратизм.

При розробці реформ Уряду не можна ігнорувати думки ключових гравців і зацікавлених сторін. Очільники деяких міністерств демонструють свою закритість, чим викликають невдоволення у громадськості.

Наприклад, 11 квітня відбувся всеукраїнський аграрний з'їзд, на який чи не вперше за історію його проведення не приїхав ні міністр аграрної політики та продовольства, ні його заступники. У результаті близько 500 делегатів з'їзду, які представляють всі регіони України, висловили вотум недовіри міністру Ігорю Швайці.

Хоча формально вотум недовіри спричинила відсутність міністра на форумі, справжньою причиною слід вважати незадовільну роботу міністра, зокрема ігнорування нагальних потреб в агробізнесі та відсутність реформ з подолання корупції у галузі. Серед основних проблем галузі, які необхідно вирішити в першу чергу, форум назвав затримку з ухваленням законопроектів з дерегуляції господарської діяльності у сфері АПК, проблеми з реєстрацією прав на землю, істотне зростання цін на матеріально-технічні ресурси в сільському господарстві, проблеми із залученням кредитних коштів, а також бездіяльність влади у вирішенні цих проблем.

Представники аграрного бізнесу і так знають свої проблеми, а такі форуми потрібні для того, щоб описати ці проблеми державній владі та виробити механізми співпраці щодо їх подолання. Зайве нагадувати, що в умовах економічної кризи та спаду промислового виробництва саме сільське господарство здатне забезпечити значний відсоток ВВП і притік іноземної валюти в країну.

Після Майдану Уряд не може існувати без зворотного зв'язку з громадськістю. Ігнорування позиції зацікавлених сторін і несприйняття критики ведуть до наростання невдоволення серед населення, яке цілком може вилитися у Майдан 2.0.

Сепаратизм не дає Уряду індульгенції не проводити реформи

Відсутність реформ призвела до вотуму недовіри міністру

Уряд не може існувати без зворотного зв'язку з громадськістю

2. Економічна ситуація

Тривалий час влада ігнорувала ситуацію на валютному ринку. Лише цього тижня було зроблено перші адміністративні кроки щодо стабілізації гривні. Окрім кроків НБУ, на курс впливатиме багато чинників: розгортання сепаратистського сценарію на Сході, отримання фінансової допомоги Заходу та проведення президентських виборів.

2.1. НБУ бере під контроль ситуацію на валютному ринку

11 квітня 2014 року був оновлений історичний мінімум міжбанківського курсу гривні. У ході торгів окремі котирування досягали рівня 13,9 грн./\$1, тоді як на початку року обмінний курс становив 8,285 грн./\$1.

Падіння курсу гривні, що відбувалось протягом останніх тижнів, зумовлене загостренням негативних психологічних очікувань на ринку в контексті загальної паніки через протистояння на Сході України. Також ситуацію ускладнювали спекулятивні дії окремих банків, які купували відносно незначні обсяги доларів за високими цінами.

Характерно, що на ринку була фактично відсутня пропозиція долара, оскільки економічні агенти, очікуючи подальшого росту американської валюти, утрималися від його продажу. Імпортери запаслися валютою раніше, а експортери вирішили притримати валюту в очікуванні подальшого падіння. Неспекулятивні транзакції відбувалися в основному тоді, коли покупцю була необхідна валюта для платежів по валютним кредитам або для розрахунку з іноземним партнером.

У такій ситуації НБУ не вдавався до активних дій, не здійснював інтервенцій, аргументуючи свою позицію тим, що в країні впроваджено вільне валютне курсоутворення. Така позиція НБУ отримала шквал критики, оскільки навіть в умовах вільного валютного курсу НБУ повинен захищати курс від надто різких коливань. По суті в Україні спостерігалось вільне падіння курсу, а не вільне курсоутворення.

Зауважимо, що негативні тенденції спостерігалися не тільки на валютному ринку, але й на грошово-кредитному, який протягом березня також перебував під впливом суспільно-політичного напруження в країні. Основні тенденції – продовження відтоку депозитів в банківській сфері та ріст грошової маси в результаті активної емісії гривні.

Обсяг депозитів у національній валюті в березні зменшився на 3,2% (з початку року на 10,1%), у тому числі фізичних осіб – на 5,3% (з початку року – на 12,8%) – до 221,2 млрд. грн., юридичних осіб – на 0,2% (з початку року на 6,2%) – до 158,3 млрд. грн. Протягом березня також знизився обсяг депозитів в іноземній валюті (у доларовому еквіваленті) на 7,1% (з початку року на 14,0%).

Водночас НБУ намагався активно забезпечувати банки ліквідністю, тим самим збільшуючи тиск на гривню. Протягом березня центробанк рефінансував 60 банків на суму в 32,3 млрд. грн. Загальний обсяг рефінансування з початку року склав 63,1 млрд. грн.

Наслідком глибокого падіння курсу гривни на фоні росту грошової маси став ріст цін на імпортні товари, зокрема пальне і подальше розкручування інфляційних процесів. Зокрема, в березні

Падіння курсу викликали паніка та спекулятивні дії окремих банків

Основні тенденції – відтік депозитів і ріст грошової маси через активну емісію гривні

інфляція склала 2,2%. Це найвищий показник інфляції за місяць протягом останніх трьох років. Подальше зростання інфляції, розмір якої в річному еквіваленті перевищить 20%, приведе до подальшого скорочення внутрішнього попиту, обмеженого зростанням доходів населення, що матиме вкрай негативний вплив на динаміку ВВП.

У таких умовах НБУ таки дослухався до критики і наприкінці минулого тижня вдався до ряду досить активних заходів. Він суттєво підвищив облікову ставку (з 6,5% до 9,5%) та підняв ціни на рефінансування (з 7,5% до 14,5%), що виділяється під заставу держоблігацій. Одночасно НБУ з 19,5% до 10% річних знизив вартість піврічних кредитів (їх розмір при цьому обмежується 1,5 млрд. грн.).

Також Нацбанк прийняв адміністративне рішення про тимчасове відключення 14 банків від системи підтвердження угод на міжбанківському валютному ринку. Вони здійснювали спекулятивні дії, що призвели до падіння курсу національної валюти. Практична реалізація цього заходу виявилася дещо непослідовною, оскільки НБУ не оголосив перелік цих банків.

Ринок відразу відреагував на дії регулятора і з 14 квітня гривня почала впевнено зміцнювати свої позиції. Зміцнення курсу дало важливий інформаційний сигнал економічним суб'єктам і є ймовірність того, що темпи зростання інфляції будуть пригальмовані.

Проте зростання курсу може мати короткостроковий характер. У більш довгій перспективі ключовими факторами, що визначатимуть курс гривні, стануть розвиток подій на сході України, швидкість отримання міжнародної фінансової допомоги, що розширить можливості НБУ по підтримці курсу, та президентські вибори.

У випадку розгортання позитивного сценарію (стабілізація ситуації на Сході та швидке отримання траншу від МФВ) гривня зміцниться і курс становитиме 10,5–11,5 грн./\$1. Зміцненню курсу також сприятиме скорочення споживання дорогих імпортних товарів та здешевлення українського експорту.

При песимістичному сценарії (загострення ситуації на Сході, втрата частини території і відміна виборів) курс гривні продовжить падіння та перевищить чергову психологічну позначку в 15 грн. /\$

Слід звернути увагу на той факт, що зростання облікової ставки, яке в короткостроковому періоді покликане призупинити інфляційні процеси, в середньостроковому періоді може спричинити скорочення внутрішнього попиту та подальшого падіння ВВП.

Українська економіка, враховуючи ескалацію конфлікту з Росією, що зумовила загострення панічних настроїв серед населення, виявилась не готовою до вільного курсоутворення. Тому ефективним засобом грошово-кредитної політики могли б стати більш активні дії НБУ на міжбанківському ринку шляхом валютних інтервенцій у поєднанні з встановленням валютного коридору та інфляційне таргетування, яке втримало б валютний курс від надмірних коливань при переході від фіксованого валютного курсу до вільного курсоутворення. Також доцільним в даній ситуації заходом могла б стати більш зважена політика рефінансування комерційних банків.

Зростання інфляції приведе до зменшення внутрішнього попиту та ВВП

Ринок позитивно відреагував на дії регулятора

Українська економіка не готова до вільного курсоутворення

2.2. Економічні наслідки закону про окуповані території

Анексія Криму поставила українські підприємства, що мали активи на території Криму або вели ділову активність на території

півострова, в складну ситуацію. Одна з важливих причин – правовий вакуум, що утворився на території Криму з точки зору українського законодавства.

Початковий проект закону про окуповані території, який був прийнятий у першому читанні 20 березня, викликав паніку, оскільки містив жорсткі положення та фактично унеможлилював ведення господарської діяльності українськими підприємствами на території Криму.

У таких умовах ряд крупних ритейлерів закрили свої відділення в Криму, зокрема мережа швидкого харчування McDonald's та взуттєвий ритейлер МТІ. Суттєво скоротили свою присутність на півострові українські банки. Серед основних проблем, з якими сьогодні стикаються компанії, здійснюючи господарську діяльність Криму – одночасне існування двох валют, фактичне подвійне оподаткування, оформлення співробітників, які отримали російське громадянство, складнощі з ререєстрацією українських компаній у російській, ререоформлення прав власності.

При прийнятті закону Верховна Рада врахувала значну кількість зауважень, які виникли як в процесі підготовки законопроекту.

Зокрема, закон не забороняє торгівлю підакцизними товарами, здійснення поставок кримським підприємствам, здійснення торгівлі в кіосках і павільйонах, здійснення грошових переказів, використання водних ресурсів. У той же час реєстрація всіх угод має відбуватися лише на неокупованій території України. Будь-яка реєстрація, здійснена окупаційною владою, не буде визнаватися Україною.

Здійснення економічної діяльності на території Криму регулюватиме окремий законопроект, який ще має підготувати Міністерство економіки.

***Правовий
вакуум скоував
діяльність
українських
підприємств на
півострові***

***Економічну
діяльність у
Криму
регулюватиме
окремий
законопроект***

2.3. Уряд налагоджує реверсні поставки газу в Україну

Німецький газовий концерн RWE AG через свій підрозділ RWE Supply&Trading 15 квітня розпочав постачання природного газу в Україну. Це перша партія газу, який НАК «Нафтогаз України» купує у європейських постачальників в цьому році.

Поставки газу через Польщу в Україну здійснюються згідно 5-річної рамкової угоди між НАК «Нафтогаз України» та RWE Supply & Trading, підписаної у травні 2012 року. Поставки RWE в Україну базуються на європейських принципах ціноутворення, включаючи витрати на доставку в Україну. Угода передбачає постачання до 10 мільярдів куб. м. природного газу на рік.

Щоденна можлива потужність для імпорту НАК «Нафтогаз України» з території Польщі складає близько 4 млн куб. м. природного газу на добу. В своєму офіційному повідомленні RWE AG підтверджує готовність збільшити обсяги постачання газу в Україну, щойно будуть зняті транспортні обмеження на словацько-українському кордоні.

Уряд Словаччини каже, що готовий допомогти Україні з постачання природного газу, проте договір між обома сторонами залишається на паузі поки чиновники шукають рішень, що не суперечитимуть іншим договірним зобов'язанням, наприклад, умовам власного передомовленого газового контракту Словаччини з російським «Газпромом».

В Словаччині повідомили, що російський енергетичний гігант

***Тривають
переговори зі
Словаччиною
щодо реверсу
газу***

часто вставляє так звані «умови щодо напрямків» в контракти, що унеможливають перепродаж надмірних обсягів газу клієнтами.

Словаччина попередньо підписала документ щодо будівництва сполучного газопроводу через альтернативний, менший трубопровід. Проте українським лідерам не сподобалася пропозиція.

Натомість українські чиновники хотіли використати вільну потужність чотирьох інших існуючих трубопроводів, якими управляє словацький оператор трубопроводів Eustream.

Базуючись на пропозиції Словаччини, поставки газу в напрямку Росії можуть розпочатися вже в листопаді 2014 року, проте не в тих обсягах, на які сподівається Україна. Словацька пропозиція закликає початково надсилати 3,2 млрд. кубометрів газу щорічно, хоча поставки можуть поступово збільшитися до 9 чи 10 млрд. кубометрів на рік.

Ще однією проблемою для інвесторів на газовому ринку є механізм включення видобутого газу в газовий баланс. Зокрема, з нею стикнулася компанія ТОВ «Карпатигаз».

3 серпня 2013 р. на «Карпатигаз» чинився тиск з боку колишнього керівництва «Нафтогазу». Після зміни керівництва в ПЕК, в газовий баланс березня були частково включені обсяги газу, видобутого в рамках Договору спільної діяльності у січні-березні 2014 року, а також 40 млн. кубометрів з обсягів видобутку 2013 року, який був закачаний в ПСГ.

При позитивному вирішенні питання про реалізацію газу, що залишився в ПСГ, і газу поточного видобутку, компанія ще в стані надолужити втрачений час і виконати програму 2014 року на рівні видобутку 850 млн. кубометрів газу.

Інвестори на газовому ринку стикнулися з проблемою включення видобутого газу у газовий баланс

3. Політична конкуренція

Перебіг президентської кампанії приглушують події на Донбасі та загроза військового вторгнення з боку Росії. Успіх політичних гравців залежатиме від того, чи вдасться їм відновити відносини з Росією та взяти під контроль ситуацію на південному сході.

3.1. Порошенко створює команду

Замість того, щоб повністю опиратися на партійну структуру УДАР у організації президентських перегонів, Петро Порошенко формує нову команду. У неї, крім представників партії Віталія Кличка, ввійшли деякі нинішні депутати ВО «Батьківщина», колишні члени «Фронту змін» та «Нашої України», а також представники місцевих бізнес-еліт.

Хоча це і допоможе йому певним чином диверсифікувати ризики та залучитися більш широкою підтримкою на місцях, двох місяців кампанії недостатньо, щоб сформувати повноцінну та злагоджену політичну команду. Крім того, у цьому випадку принципом її формування є не політичні переконання, а лояльність до кандидата або просто ситуативна спільність цілей.

Ситуативні союзники становлять серйозну небезпеку при створенні довгострокового політичного проекту, оскільки вони одними з перших залишають ряди партії, коли та змінює свій статус з провладної на опозиційну. У свій час подібне пережила ВО «Батьківщина», з якої у 2010 році вийшли десятки депутатів, які представляли бізнес, а також Партія регіонів у 2014 році.

Щоб перемогти у виборах, Петру Порошенко важливо не стати заручником свого високого рейтингу. У футболі команда, яка грає на утримання рахунку, часто програє. У випадку з великою політикою кандидат повинен вести активну кампанію, націлену на стримування основного конкурента – Юлії Тимошенко, а також докласти максимум зусиль, щоб вибори 25 травня все-таки відбулися.

3.2. Віталій Кличко може втратити свою партію

Значна частина населення позитивно сприйняла зняття Кличком своєї кандидатури на користь Петра Порошенка. Цей крок демонстрував, що політик здатен пожертвувати власними амбіціями заради спільної мети. Однак, для того, щоб перетворити цей крок у політичну інвестицію, яку можна капіталізувати на наступних парламентських виборах, Віталію Кличку важливо не стояти осторонь політичних процесів і постійно нарощувати свою присутність в українському інформаційному просторі. Поки що цього не спостерігається.

Лідер УДАР мав наполягати, щоб саме його політична сила стала двигуном передвиборчої кампанії Порошенка, оскільки це збільшило б залежність останнього від Кличка. Натомість УДАР відведена непропорційно мала роль у керівництві обласними штабами кандидата у Президенти. І це при тому, що «Солідарність» Петра Порошенка існує виключно на папері і свою команду український мільярдер створює практично з нуля й у стислі терміни.

Тим часом, частина ударівців не розуміє, чому їх лідер

***Петро
Порошенко
диверсифікує
ризики***

***Для Порошенка
важливо не
стати
заручником
свого рейтингу***

***Роль УДАР у
кампанії
Порошенка не є
вирішальною***

відмовився брати участь у першому турі виборів, та незадоволена тим, що це рішення було прийняте без обговорення всередині партії. Невдоволення можна було б пригасити призначенням ударівців керівниками обласних штабів Петра Порошенка, але останній вирішив призначити у багатьох регіонах «своїх» людей.

Теоретично, частина депутатів від УДАРу також можуть зайняти керівні посади у Києві у випадку перемоги Віталія Кличка на виборах мера столиці, оскільки досягти якісних змін без власної політичної команди неможливо. Однак, пасивність Кличка у веденні кампанії в столиці значно зменшує його шанси на перемогу, які раніше були надзвичайно високими. На них також впливає активність його основних конкурентів. Наприклад, Леся Оробець постійно присутня в інформаційному просторі та вже розпочала візуальну кампанію у столиці. Про свої наміри балотуватися в Києві може заявити і Володимир Бондаренко, нинішній голова КМДА.

Програш Віталія Кличка на виборах мера Києва може повністю зруйнувати його політичну кар'єру та стати початком кінця для партії «УДАР». Його ставки на виборах 25 травня є надзвичайно високими, а тому він має не лише розпочати активно вести кампанію у столиці, але й обрати модель поведінки, коли партія «УДАР» постійно буде в центрі політичних процесів на загальнонаціональному рівні.

***Пасивність
Кличка у
виборчій
кампанії
зменшує його
шанси на
перемогу***

3.3. Активний старт кампанії Тимошенко

Оприлюднені низькі рейтинги лише стимулювали Юлію Тимошенко ще активніше включитися у передвиборчу кампанію.

Вона провела кілька зустрічей з виборцями у Хмельницькій та Вінницькій областях, остання з яких є базовою для Петра Порошенка. Її основний електорат зосереджений у невеликих містах Західної та Центральної України, і політик намагатиметься всіляко відвоювати прихильність місцевого населення.

Лідерка «Батьківщини» є частою гостею політичних ток-шоу, які мають значний вплив на формування громадської думки про політиків і допомагають підняти власні рейтинги.

Юлія Тимошенко також активно лобіювала прийняття закону про парламентську опозицію, хоча він і був поданий регіоналами. Подібну поведінку можна пояснити кількома факторами. Перш за все, обіцянка прийняти закон про опозицію міститься у передвиборчій програмі Петра Порошенка, але її реалізація передбачалася вже після обрання мільярдера Президентом. Підтримавши ухвалення законопроекту, Тимошенко зіграла на випередження і показала, що здатна діяти, поки її конкурент лише обіцяє. Крім того, якщо Тимошенко програє президентські вибори, прийнятий закон дозволить їй комфортно почувати себе в опозиції, оскільки він гарантує широкі права парламентській меншості.

Ще одним нетиповим для передвиборчої кампанії кроком став заклик політика організувати Рух національного опору для захисту територіальної цілісності України. Тимошенко зголосилася очолити цей Рух та перетворити місцеві партійні осередки у штаби добровольців, які організовуватимуть і координуватимуть збройну відсіч сепаратистам і російським окупантам. Невідомо, яким чином ця ініціатива пов'язується з монополією держава на застосування сили. Заклики Юлії Тимошенко вже розкритикував Порошенко, вважаючи,

***Тимошенко
відвоює
прихильність
свого
електорату***

***Тимошенко
оголосила про
створення Руху
національного
опору***

що вони є популістськими та приведуть до ще більшої дестабілізації ситуації на південному сході.

Хоча партія Тимошенко разом із «Свободою» повністю формує владу в центрі та на місцях, сама кандидатка відмежовується від бездіяльності Уряду у вирішенні кримського питання та боротьбі з сепаратизмом на Донбасі. «Я не знаходжуся у владі. Мої поради доходять до керівництва країни, але вони не завжди приймаються до уваги», - говорить політик у своєму зверненні до громадськості. Як і передбачалося, Тимошенко використовує досягнення Уряду як свої власні, тоді як від його провалів всіляко дистанціюється.

3.4. Партія регіонів поволі оговтується від Майдану

Якщо анексія Криму була повністю інспірована Кремлем, роздмухування сепаратистських настроїв на Сході відбувається з подання регіональних еліт, які в більшості своїй представляють Партію регіонів. Таким чином, представники великого бізнесу, які контролюють Партію регіонів, намагаються підняти ставки у торгах з київською владою. Вони прагнуть не лише захистити свій бізнес, але й забезпечити йому певні преференції вже за нової влади. Для цього і розігрується карта федералізації та підтримки сепаратистів.

16 квітня пройшов надзвичайний з'їзд депутатів всіх рівнів у Донецькій області, на яких Партія регіонів висунула свої вимоги центральним органам влади. Багато з них повторює вимоги, які озвучила Росія українській владі, зокрема щодо прямих виборів губернатора та надання російській мові статусу державної. У той же час вони вимагають не федералізації, а децентралізації та надання регіонам бюджетної автономії, про що говорять практично всі політичні гравці в Україні.

Коментуючи події на південному сході, Юлія Тимошенко каже, що Партія регіонів оговталася від Майдану та почала фінансувати контрреволюцію, готуючись до реваншу.

У той же час вплив Партії регіонів на загальнонаціональному рівні стає все меншим. Це пояснюється виходом з цієї партії представників кількох фінансово-промислових груп.

Оскільки у президентських виборах одночасно беруть участь чотири політики, які входили до цієї політичної сили: Михайло Добкін, Сергій Тігіпка, Юрій Бойко та Олег Царьов – боротьба розгортатиметься не стільки за президенство, як за право отримати в спадок електорат Партії регіонів на південному сході. Особливо чітко взаємне поборення проявиться у кампаніях Сергія Тігіпка і Михайла Добкіна.

У той же час передвиборчі поїздки кандидатів їх базовими регіонами показують, що значна частина населення втомила від Партії регіонів. Закривши очі на розгортання сепаратизму на Донбасі, регіонали ризикують втратити контроль над цим регіоном. Сепаратисти не визнають не лише київської влади, а й місцевих керівників, які у своїй абсолютній більшості представляють Партію регіонів. Спроби деяких регіоналів бути офіційним посередником між Києвом і сепаратистами завершилися невдачею, оскільки після появи російських диверсійних груп на Донбасі сепаратисти почали грати власну гру, інспіровану Кремлем.

***Лідерка
«Батьківщини»
дистанціюється
від провалів
свого Уряду***

***Спершу карта
сепаратизму
розігрувалася
для торгів з
київською
владою***

***Взаємне
поборення
вихідців з
Партії регіонів***

***Сепаратисти
не сприймають
регіоналів***